Motion

1976/77:1016

av herrar Andersson i Nybro och Olsson i Sösdala om en sänkning av höginkomsttagarnas standardnivå

Ett samhälle med stora standardklyftor mellan människorna är i grund och botten ett sjukt samhälle. Det är sjukt därför att det egentligen inte finns några sakliga skäl för att vissa människor skall ha det sämre än andra. Det är därför naturligt att djupa klyftor i standard mellan olika människor skapar en grogrund för motsättningar och spänningar som är till skada för hela samhället.

Inte minst spänningarna ute i världen har visat att de i hög grad har sin grund i att en stor del av folken tvingas leva i djup misär och fattigdom när andra lever i överflöd. Det behövs ingen omfattande bevisföring för att komma fram till den självklara slutsatsen att det ligger i hela mänsklighetens intresse att klyftorna blir så små som möjligt.

I vårt land har det sannolikt fattats fler beslut än i något annat land i syfte att minska avståndet mellan fattiga och rika. Trots alla sociala reformer och ett progressivt skattesystem har vi ändå långt kvar till ett idealt och mera jämlikt och rättvist samhälle.

Låginkomstutredningens material från början av 1970-talet visade på stora klyftor inte bara ekonomiskt utan även kulturellt. Färska redovisningar i dagstidningarna visar på enorma skillnader mellan de mest privilegierade och de sämst ställda. Ändå visar dessa tabeller om inkomsternas storlek inte hela sanningen om skillnader i ekonomisk standard.

Det är naturligt att många människor upplever skillnaderna som omotiverade och som orättvisa. Vid en djupare analys skulle man kanske finna att det är dessa orättvisor och missnöje med en för svag jämlikhetspolitik som ligger bakom en ökad oro på många arbetsplatser under senare år.

Det har varit en naturlig och självklar strävan från de sämst ställda att minska avståndet till grupper med högre inkomster. Frågan är hur framgångsrik denna jämlikhetssträvan har varit de senaste åren. Höginkomstgrupperna har i regel haft lätt för att kompensera sig för ökade priser och kostnader. Det är ett känt faktum att höginkomsttagare ofta kan förhandla sig till förmåner vid sidan om löneinkomsten – som t. ex. tjänstebostad, fri bil och telefon, semesterresor och förmånliga traktamenten. Skattesystemets utformning gynnar också höginkomsttagarnas investeringar i fastigheter och kapitalvaror. På detta sätt får grupper med högre inkomster en standardnivå som inte återspeglas i inkomsttabellerna. Från samhällets synpunkt måste det vara otillfredsställande att sakna en korrekt bild av hur standardskillnaderna ser ut.

Därigenom försvåras också samhällets möjligheter att ta de initiativ som krävs för att öka jämlikheten. Vid en kommande skatteomläggning är det t. ex. nödvändigt att ha tillgång till ett objektivt underlag, så att inte förändringar i skattesystemet gynnar redan privilegierade grupper. De under 1970-talet vidtagna skatteomläggningarna har varit diskutabla inte minst från jämlikhetssynpunkt. När högre inkomsttagare får i kronor räknat större skattesänkningar än låginkomsttagarna, medverkar man till att öka avståndet mellan bättre och sämre ställda. Det kan inte och får inte vara samhällets målsättning.

För att få en någorlunda fullständig och korrekt bild av standardnivån för höginkomstgrupperna krävs en grundlig analys och utredning. Det bör ankomma på regeringen att bedöma om detta arbete skall utföras av statistiska centralbyrån eller av någon redan arbetande utredning.

I det föregående har vi pekat på att samhället borde öka sina ansträngningar för att skapa en större jämlikhet. Dessa målsättningar kullkastas delvis genom att samhället saknar instrument för att effektivt begränsa kompensationskrav från höginkomstgrupperna. När sämre ställda ständigt tvingas att skärpa sina krav i löneförhandlingar och i andra sammanhang – för att minska avståndet till de bättre ställda – blir kraven lätt inflationsdrivande. Det är givetvis inte de sämst ställda som skall bära ansvaret för den sjuka som samhället drabbas av genom inflationen. Tvärtom är det höginkomsttagarnas ovilja att nöja sig med den standardnivå som de redan uppnått som är inflationsdrivande.

För att samhället skall kunna garantera en utveckling mot ökad jämlikhet och samtidigt skydda sig mot inflationen måste bättre instrument till än de nu tillämpade. Ett tänkbart alternativ är att införa en lag om maximiinkomst. Enligt vår uppfattning bör maximiinkomsten som metod prövas och övervägas av regeringen.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar

1. att hemställa hos regeringen att en utredning om höginkomsttagarnas verkliga standardnivå företas,
2. att uttala att kommande skatteomläggningar bör beakta att höginkomsttagarnas standardnivå ofta är högre än den beskattningsbara inkomsten,
3. att ge regeringen till känna vad som anförts i motionen angående införande av en maximiinkomst.

Stockholm den 25 januari 1977

GÖSTA ANDERSSON (c)
i Nybro

KARL ERIK OLSSON (c)
i Sösdala